

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ (*)

Ἀπὸ τῆ φωτιά δὲν ἀπομένουν παρὰ λίγες σπίνες. Ὁ Σωτήρης ἔχει ἀποκοιμηθεῖ στὴ θέση του. Ὁ Γιαννάκης φαίνεται κουκουλωμένος στὸ κρεβάτι του. Ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Ζαχαρούλας.

Ἡ Ζαχαρούλα (ἀπόξω). Συφορά μου! κακὸ καὶ τοῦτο. Ποιὸς τὸλπιζε Ρωφίλη μου; (ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ μπαίνει μαζί μὲ τὴν Ἐρωφίλη· δῶ τὸ χιονόνερο ξακολουθεῖ τὸν πόλεμό του). Νά· κοιμήθηκε κι ὁ Σωτήρης.

Ἡ Ἐρωφίλη. Καλήτερα θειὰ Ζαχαρούλα. Ἀφοῦ δὲν τὸ ξέρουν τὰ παιδιὰ ψάχνουμε μοναχὲς μας καλήτερα.

Ἡ Ζαχαρούλα. Ἄμα ἦρθε ἡ μάνα σου Ρωφίλη μου τόχα. Νά! τὸ θυμάμαι τὸ θυμάμαι. Ἐδῶγα τὸ μαντύλι μου ἀπὸ τὸν κόρφο μου καὶ τόπιασα πού εἶταν μέσα...

Ἡ Ἐρωφίλη. Δὲν ξέρεις κχιμὰ φερὰ θειὰ Ζαχαρούλα.

Ἡ Ζαχαρούλα. Κρίμας σὲ μένα! κρίμας σὲ μένα! Τί θὰ γένω τώρα; (Ἀνοίγει τὸ σενοῦκι καὶ ψάχνει. Ἡ Ἐρωφίλη ἔφερε τὸ λυχνάρι καὶ στάθηκε ἀπάνου της νὰν τῆς φωτάει).

Ἡ Ἐρωφίλη. Τὸ βρήκες θειὰ Ζαχαρούλα;

Ἡ Ζαχαρούλα. Τίποτις! Οὔτε κει πού τὸ βάνω εἶναι οὔτε πουθενά· (τραδῶντας τὰ μάγουλά της) Συφορά μου! κακὸ πού τῶπαθα! Πάει τὸ δαχτυλίδι μου! Πάει ἡ κληρονομιά μας! (ἀποχαηλωμένη κι

ὕπηρεσιες τοῦ Κράτους, πού μοιραίως μὲ τὴν καθημερινὴ ἀνάπτυξη τῆς κοινωνικῆς ζωῆς θὰ γίνονται ὀλοένα καὶ εὐρύτερες, νὰ ὑποβάλουμε τίς ὑπηρεσίες αὐτὲς στὴν ἀνευ ἐνδιαμιέσων ἐξυπηρέτηση τοῦ Λαοῦ — ἓνα πράγμα πού κατορθώνει καθημέρα ἡ πολιτικὴ τοῦ Βενιζέλου, — νὰ τίς αὐξήσουμε μάλιστα μὲ μονοπωλιακὰς διαχειρίσεις, ὅπως τὴν τοῦ ψωμοῦ, ὥστε ν' ἀποσπάσουμε τὴ λαϊκὴ διατροφή ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴ αἰσχροκέρδεια, νὰ τίς καταστήσουμε ἀναγκαστικῶς ἠθικὲς μὲ τὴν καθιέρωση τῆς οικονομικῆς εὐθύνης τῶν ὑπαλλήλων, τέλος νὰ ἐξαναγκάσουμε τὸ Κράτος εἰς μέτρα κατὰ τοῦ καπιταλισμοῦ ὥστε νὰ τὸν φέρουμε στὸ δεύτερο στάδιό του, ἐκεῖνο πού κάποιος ὠνόμασε «καπιταλισμὸ χαλινωμένον». Καὶ τὸ νὰ ἐπιτύχουμε αὐτὰ δηλ. ἓνα Κράτος ἀνήκον στὴν ἐργατικὴ τάξη, μίᾶ ἀνθρωπινώτερη ὀργάνωση τῆς Ἐργασίας, μίᾶ διαρκὴ αὐξηση τῆς μερίδος τῆς στὴν παραγωγή, τὸ θεωρῶ μεγάλο πρᾶγμα, μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι ἄμα ἄλλοῦ ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς προλεταριανῆς δικτατορίας ἢ μικρὰ Ἑλλάς θὰ παρασυρθῇ ἀπὸ τὴ νέα κατάσταση σὰ χαλίκι ἀπὸ μεγάλο ποτάμι.

(*) Κοίταξε ἀριθ. 460, 481 483, 484, 485, 486 487 καὶ 488.

δῶ ἀπὸ τὸν ἑαφτό της) Συφορά μου! Συφορά μου!...

Ἡ Ἐρωφίλη. Ἐχει ὁ Θεὸς θειὰ Ζαχαρούλα. Μὴν κάνεις ἔτσι.

Ἡ Ζαχαρούλα. Πάει! Πάει! Πάει! (ἀφαιρέμένη). Πάει τὸ δαχτυλίδι τ' Ἀληπάσα! Δὲν εἶταν ἀπὸ τὸ χαζινὲ τ' Ἀληπάσα! Ἡ Νεράηδα μοῦ τὸ πήρε! Χάθηκε τὸ δαχτυλίδι μου! Πάει! Πάει! ἌΠάει!... (Ἡ Ἐρωφίλη δὲν ξέρεي πὼς νὰ φερθεῖ πὸ τῆς φωνῆς ἐπιτίει ὁ Σωτήρης).

Ὁ Σωτήρης. (τρίβοντας τὰ μάτια του). Τί τρέχει μάνα;! (βλέποντας καὶ τὴν Ἐρωφίλη ἀπορεῖ).

Ἡ Ζαχαρούλα. Τί θὰ γένουμε τώρα...

Ἡ Ἐρωφίλη. Θυμήσου θειὰ Ζαχαρούλα μὴν τὰκούμπησες πουθενά...

Ἡ Ζαχαρούλα. (σαστισμένη). Κοιμόσουνα βρέ! Ἐτσι φύλαγες τὸν ἀδερφό σου βρέ;

Ἡ Ἐρωφίλη. Θὰ ξυπνήσει κι ὁ κύρ Γιαννάκης θειὰ Ζαχαρούλα.

Ἡ Ζαχαρούλα (χτυπώντας τὰ μάγουλά της). Γυιόκα μου! Τί μᾶς ἔμελε γυιόκα μου! (ἔρχεται κοντὰ στὸ κρεβάτι καὶ τὸν κοιτάζει. Ὁ Γιαννάκης ξεσκεπασμένος ἀπὸ τὸ ἓνα πλεθρὸ ἀγκομαχάει. Βάνει τὸ χέρι της στὸ κούτελό του καὶ τὸ αἰσθάνεται παγομένο. Τρομερὰ) Γιαννάκη! (ὁ Γιαννάκης ἀξύπνητος).

Ἡ Ἐρωφίλη (μὲ τρόμο). Τεῖναι θειὰ Ζαχαρούλα!;...

Ὁ Σωτήρης (δυνατὰ καὶ τρομαγμένα). Μαάνα!..

Ἡ Ζαχαρούλα (πέφτοντας ἀπάνου στὸ Γιαννάκη τὸν τρίβει νὰν τονὲ ζεστάνει). Ρούμι...ρούμι...

Ἡ Ἐρωφίλη. Πούναι τὸ ρούμι Σωτήρη;

Ἡ Ζαχαρούλα (δυνατὰ). Τρέχα Σωτήρη· ρούμι... (ὁ Σωτήρης πέρνει τὰγκειὸ χύνει τὸ γάλα πού εἶχε μέσα κ' ἐτοιμάζεται νὰ φύγει).

Ὁ Σωτήρης. Δεφτὰ μάνα.

Ἡ Ἐρωφίλη (βγάνοντας ἀπὸ τὴν τσέπη της δυὸ δεκάρες). Νὰ τρέχα γλήγορα· βρόντα ὅπου τύχει νὰ σάνοῖξουνε... (ὁ Σωτήρης τρέχει).

Ἡ Ζαχαρούλα (τρίβοντας ὀλοένα τὸ Γιαννάκη). Γυιόκα μου! Γυιόκα μου!

Ὁ Γιαννάκης (ἀργιὰ καὶ σδυσμένα). Κρυόνω!...

Ἡ Ζαχαρούλα. Γιαννάκη μου!... Χρυσέ μου!

Ἡ Ἐρωφίλη. (συσταλτικὰ πάντα). Νανάψουμε φωτιά θειὰ Ζαχαρούλα.

Ἡ Ζαχαρούλα (νιόθοντας τὸν ἑαφτό της λίγο). Φωτιά;! Φωτιά;!...

Ὁ Γιαννάκης (σδυσμένα). Πε...θαίνω...μάνα... μου...γλυ...κειά...πε...θαί...νω...

Ἡ Ζαχαρούλα (σαστισμένη). Ρωφίλη μου βόη-

θα με. Ματάλαβε ἐδὼ πού δὲν κοινόνησες. Σὲ συμπαθάει ἡ χάρη του...

Ἡ Ἐρωφίλη. Μπὰ θειά Ζαχαρούλα· (ἔρχεται κοντὰ στὸ κρεβάτι).

Ἡ Ζαχαρούλα. Τρίβει τὸ Γιανάκη μας νὰ ἴδεις ὅ,τι καλὸ θέλεις. (Ἡ Ἐρωφίλη κάθεται στὸ κρεβάτι καὶ τοῦ τρίβει τὰ μελίγκια του). Σάγάπαγε Ἐρωφίλη μου ὁ Γιανάκης μας πολὺ σάγάπαγε (ἔρχεται βιαστικῆ καὶ πέρνει μιὰ μαναδέλα πού εἶταν ἐκεῖ κάπου πεταμένη· ρίχνει τὸ παλιοτράπεζο χάρμου καὶ τοῦ σπάζει τὰ πόδια καὶ τὰ κάνει καψόξυλα· ἔπειτα τὰ φέρνει στὴν ἐστία κι ἀνάβει ξανά τὴ φωτιά· τὴ φυσάει ἡ Ζαχαρούλα κ' ἐκεῖνη πετάει σὲ λίγο λάδρα ἐνῶ ἡ Ἐρωφίλη ὀλοένα σκυμένη στὸ Γιανάκη τοῦ τρίβει τὰ μελίγκια του καὶ τονὲ χουσαίνει μὲ τὸ στόμα της).

Ὁ Σωτήρης (μπαίνοντας μὲ μὲρμη). Νά! ἔσπασα πόρτες γιὰ νὰ μανοίξουν.

Ἡ Ἐρωφίλη. Δὸς μου το ἐδὼ· (ὁ Σωτήρης τῆς τὸ πάει).

Ἡ Ζαχαρούλα (στὸ Σωτήρη). Ἔλα καὶ φύσα τὴ φωτιά· ὁ Σωτήρης πάει στὴν ἐστία· ἡ Ἐρωφίλη ραντίζει καὶ τρίβει τὸ Γιανάκη μὲ ρούμι).

Ὁ Γιανάκης (μισοπεθαμένα). Ἄ! μὴ...ρου...διά!... (ἔρχεται κ' ἡ Ζαχαρούλα κοντὰ του καὶ τοῦ τρίβει τὸ κορμί. Καταγίνονται οἱ δυὸ γυναῖκες ἀμίλητες κάμποση ὦρα. Ὁ Γιανάκης ἀνοιγοκλεί τὸ στόμα του καὶ παραμιλάει ἀσυνάρτητα. Ὁ Σωτήρης φυσώντας τὴ φωτιά προσέχει πάντα στὸ κρεβάτι).

Ἡ Ἐρωφίλη (ἄξαφνα). Θειά Ζαχαρούλα!

Ἡ Ζαχαρούλα. Τεῖναι Ἐρωφίλη;

Ἡ Ἐρωφίλη (δείχνοντας τὸ δαχτυλίδι). Δὲν εἶναι τοῦτο τὸ δαχτυλίδι; Ὁ κύρ Γιανάκης τὸ κράταγε στὸ χέρι του καὶ μοῦ τᾶψισε πού πήγα νὰν τοῦ τρίψω τὸ χέρι....

Ἡ Ζαχαρούλα. Ὁ Γιανάκης τὸ κράταγε;

Ὁ Γιανάκης (τέλεια ξεψυχισμένα). Θά...θὰ θά... μὲ μὲ...ξυ...πνή... (ἀκούγονται οἱ καμπάνες γλήγορα γλήγορα καὶ χαρμόσινα).

Ὁ Σωτήρης (ἀπὸ τὴ θέση του). Γενήθηκε ὁ Χριστός!

Ἡ Ζαχαρούλα (χαημένα). Ὁ Γιανάκης σοῦ τᾶφηκε;....

Ὁ Γιανάκης (τὸ ἴδιο)· πνή...πνή...σει... (σέρνει τὸ κεφάλι του ἀκίνητο πρὸς τὴν ποδιά τῆς Ἐρωφίλης)

Ἡ Ἐρωφίλη (παγομένη). Παναγίτ μου!

Ἡ Ζαχαρούλα (βλέποντας τὸ Γιανάκη γερμένο στὴν ποδιά τῆς Ἐρωφίλης ἀκίνητο. Τρελὰ πιά καὶ χαημένα). Γυιόκα μου! Γυιόκα μου! Ἔδωκες τὴν ἀρεβώνα τῆς νιότης καὶ τῆς γεροσύνης; Γυιόκα μου!

Γυιόκα μου σοῦπρεπε τέτια νύφη σοῦπρεπε! Ποῦσαι χρυσέ μου νὰν τὴν πάρεις; Δικὴ σου εἶναι καὶ σὲ θέλει! Μὴ φέβγεις ξανθὲ μου κ' ἡ νύφη σου εἶναι ὡμορφη! Γύρνα ἀγέρι μου γύρνα! (ἄξαφνα πέφτοντας ἀπάνου του μὲ σπαραχτικὰ φωνή). Πάει!....

(Οἱ καμπάνες σημαίνουν ὀλοένα χαρμόσινα).

1898

ΓΙΑΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΥΒΕΛΗΣ

ΦΙΟΡΕΛΛΑ

Δρᾶμα σὲ μιὰ πράξη τοῦ κ. Παντελῆ Χόρν.

Ἡ εἰλικρίνεια τοῦ τεχνίτη δὲ φαίνεται ἀπὸ τὴν «κατὰ συνθήκη» ἐπιτυχία, παρὰ ἀπὸ τὸ δρόμο πού ἀκολουθεῖ γιὰ νὰ φτάσῃ ἐκεῖ πού βλέπει αὐτὸς τὴν ἐπιτυχία. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ συγγραφέας τῆς «Φιορέλλας» κάμποσες φορές παραστράτησε, κινημένος ἀπὸ τὸ σκοπὸ τοῦ νὰ μιλήσῃ πρὸς κοντὰ μὲ τὴ διάθεση καὶ τὴ σκέψη τοῦ κοινοῦ μας, πού βρῖσκεται ἀκόμα σὲ σύγγεφα μᾶς βάρβαρης συντηρητικότητας καὶ σεμνοτυφίας. Ὁμως ὁ κ. Χόρν, λιγότερο μὲ τοὺς «Νικημένους» καὶ περισσότερο μὲ τὴ «Φιορέλλα», ἔβαλε τὸ χαλινάρι πού πρέπει στὴν τέτοια του τάση, κ' ἤρθε νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴς ἀληθινῆς πηγῆς τῆς ζωῆς τὰ θέματά του.

Ἡ Φιορέλλα ἀπατᾷ τὸν ἀντρα τῆς μ' ἓνα ὑπάλληλο τοῦ γραφείου του. Ἡ δούλα, γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὴν κυρά τῆς, τὸ φανερώνει. Ὁ ἀντρας τῆς Φιορέλλας βεβαιώνεται ἀπὸ τὰ γράμματά της πρὸς τὸν ἐρωμένο της, καὶ δὲν ἔχει τίποτ' ἄλλο νὰ κάμῃ παρὰ νὰ τὴν ἐγυρίσῃ στὸ σπῆτι της. Προσκαλεῖ τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα τῆς Φιορέλλας καὶ τοὺς δηλώνει τὴν ἀπόφασή του. Ἡ Φιορέλλα ἀρνιέται νὰ πάῃ σπῆτι της, καὶ σὲ μιὰ στιγμή τραγικῆ, φανερώνει πὼς αὐτὸ τὸ σπῆτι τοῦ πατέρα της στάθηκε ἡ καταστροφή μὲ τὰ παραδείγματα πού ἔπαιρνε ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ μητέρα της. Ἀναλαβαίνει ὁ γέρος, ὁ πατέρας τῆς Φιορέλλας, νὰ κανονίσῃ τὰ πράγματα. Μιλεῖ τοῦ γαμπροῦ του συντριμένος. Κι αὐτὸς ἄλλοτε βρέθηκε στὴν ἴδια θέση, ἐπνίξε τὸν πόνου του κι ἀκολούθησε τὴ μοῖρά του δίχως νὰ μιλήσῃ, γιὰ τὴ βαρὶ τὸ σκάνταλο εἶτανε κ' ἡ Φιορέλλα τότες, μεστὸ κοριτσάκι, ἤθελε τὴ φροντίδα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπόληψής του. Καλύτερα νὰ τὰ ξεχάνῃ κανεὶς τέτοια πράγματα, παρὰ νὰ τὰ ξετυλίγῃ. Συμβουλεύει τὸ γαμπρό του νὰ κάμῃ κι αὐτὸς τὸ ἴδιο, γιὰ χάρη τῆς Χρηστίνας, τῆς μικρῆς χαριτωμένης κόρης τῆς